

Als verpleegkundige communiceren met de naasten van een patiënt

Medisch beroepsgeheim

Het beroepsgeheim houdt in dat u als verpleegkundige alle informatie die u opdoet tijdens het uitoefenen van uw beroep, geheim houdt. U hoeft de informatie niet geheim te houden tegenover de patiënt waarover de informatie gaat.

Uitzonderingen medisch beroepsgeheim

Er zijn uitzonderingen waarbij u het medisch beroepsgeheim mag doorbreken:

Toestemming patiënt

Wanneer de patiënt de u toestemming geeft, mag de u informatie delen met een ander, bijvoorbeeld een familielid.

Wettelijke plicht

De verpleegkundige mag het beroepsgeheim doorbreken als er in de wet staat dat dit mag. Hierbij kan gedacht worden aan het melden van bepaalde infectieziekten aan de GGD.

Conflicterende plichten

Wanneer er door het beroepsgeheim een dreigende noodsituatie kan ontstaan, mag deze worden doorbroken. Het maatschappelijk belang (bijvoorbeeld veiligheid) weegt dan zwaarder dan het belang van de patiënt.

Direct betrokken zorgverleners

Zonder tegenbericht van de patiënt kan ervanuit worden gegaan dat informatie over de patiënt met verschillende betrokken instanties of organisaties uitgewisseld kan worden.

Wettelijke vertegenwoordiger

Wanneer een patiënt een wettelijke vertegenwoordiger heeft omdat hij/zij minderjarig en/of wilsonbekwaam is, geldt de geheimhoudingsplicht niet tegenover deze vertegenwoordiger. De wettelijke vertegenwoordiger mag handelingen verrichten voor de patiënt en heeft daarom recht op de relevante informatie.

Wettelijke vertegenwoordiger

Wanneer een patiënt niet kan of mag beslissen in verband met wilsonbekwaamheid of minderjarigheid, treedt de (wettelijke) vertegenwoordiger in zijn of haar plaats. De zorgverlener moet dan de verplichtingen die hij of zij normaliter moet nakomen jegens de patiënt, nu nakomen jegens de (wettelijke) vertegenwoordiger.

In de WGBO is bepaald wie er optreedt als wettelijk vertegenwoordiger wanneer een patiënt niet in staat wordt geacht zijn eigen belangen te kunnen behartigen. De rangorde is als volgt:

1. **Curator of mentor,**
is deze er niet? dan
2. **Schriftelijk gemachtigde,**
is deze er niet? dan
3. **Echtgenoot, geregistreeerde partner of andere levensgezel,**
is deze er niet? dan
4. **Ouder, kind, broer of zus.**

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Naast het medische beroepsgeheim waar verpleegkundigen zich aan moeten houden, vallen zorgaanbieders en haar medewerkers ook onder de AVG.

Echter, verpleegkundigen mogen op grond van de AVG gewoon persoonsgegevens verwerken. Ten eerste hebben verpleegkundigen een wettelijke plicht hebben om gegevens te verwerken: er wordt door de WGBO namelijk verplicht dat zorgverleners een medisch dossier bijhouden van de patiënt.

Daarnaast bepaalt de AVG dat, wanneer zorgverleners gebonden zijn aan het medisch beroepsgeheim, het verwerken van persoonsgegevens op grond van de AVG rechtvaardig is. Omdat verpleegkundigen zich ook moeten houden aan het medisch beroepsgeheim, mogen zij dus persoonsgegevens verwerken volgens de AVG.

Verwerken is volgens de AVG in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, doorsturen, verspreiden, beschikbaar stellen, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, afschermen, wissen en vernietigen van persoonsgegevens.

Tijdens het verwerken van gegevens moet u wel de **basisprincipes** of **beginselen** van de AVG in acht houden. Deze zijn als volgt:

- Het eerste beginsel, de **rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie** ziet op drie onderdelen. Ten eerste moet de verwerking rechtmatig zijn, dus gebaseerd op een grondslag. De verwerking mag daarbij niet in strijd zijn met andere wetgeving. Daarnaast moet de verwerking behoorlijk zijn, wat ziet op een niet-nadelige, discriminerende, onverwachte of misleidende verwerking voor betrokkenen. Ook moet volgens dit beginsel de verwerking transparant zijn. Hierbij moet de organisatie open en duidelijk zijn over de wijze waarop en waarom zij gegevens verwerken.
- Het tweede beginsel, **doelbinding**, ziet op gegevensverwerking op grond van een bepaald doel, dat vooraf uitdrukkelijk en specifiek omschreven moet zijn.
- Het beginsel **minimale gegevensverwerking** bepaalt dat organisaties tijdens de gegevensverwerking zo weinig mogelijk gegevens mogen verzamelen. Hierbij mogen zij niet meer gegevens verwerken dan noodzakelijk is om het vooraf bepaalde doel te bereiken.
- Het beginsel **juistheid** verplicht organisaties de juiste gegevens te verwerken. Zo nodig moeten de organisaties de gegevens actualiseren of vernietigen.
- Organisaties moeten volgens het vijfde beginsel, **opslagbeperking**, gegevens vernietigen wanneer zij niet langer nodig worden geacht om het oorspronkelijke doel te behalen.
- Het beginsel **integriteit en vertrouwelijkheid** legt op dat organisaties hun gegevensverwerkingen goed beveiligen. Zo wordt er verwacht dat er door de gegevensverwerkende partij, in dit geval de zorgverlener, passende en organisatorische maatregelen genomen moeten worden om de gegevens te beschermen. Hierbij kan gedacht worden aan het verwijderen van oude emails en geen persoonsgegevens versturen via bijvoorbeeld Whatsapp of opslaan op de harde schijf van een laptop.
- Ten slotte legt de **verantwoordingsplicht** de organisaties de verantwoordelijkheid op om te kunnen aantonen dat er wordt voldaan aan deze basisbeginselen.